

DATUM
2025-06-18
ERT DATUM
2025-03-19

DIARIENR
2025/76
ER BETECKNING
U2025/00401

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025:18)

Sammanfattning

Utredningens förslag syftar till att skapa ett betygssystem som fungerar som ett rättvist urvalsinstrument. Statskontoret varken tillstyrker eller avstyrker förslaget, vars tekniska utformning ligger utanför vårt kompetensområde. Men vi konstaterar att det är en omfattande reform som kan få konsekvenser på flera områden, och vars effekter också kan påverkas av många olika faktorer. I remissvaret pekar Statskontoret på några sådana aspekter, som vi anser att regeringen bör beakta i den fortsatta beredningen.

18. Ett nytt system för trendmätning av kunskaper

Statskontoret delar utredningens bedömning att det är angeläget att tillskapa ett system för att följa elevers kunskapsutveckling över tid. Statskontoret vill i detta sammanhang framföra att utformningen av en sådan trendmätning också bör beakta behoven av data för utvärdering av skolreformer. Statskontorets erfarenhet är att bristen på data om elevers kunskapsresultat ofta gör det svårt att uttala sig om olika statliga satsningar på skolan är ändamålsenliga och effektiva. Statskontoret bedömer att ett uppföljningssystem som stöder reformutvärdering kan behöva vara mer ambitiöst än det som utredningen skissar på. Men vissa ökade kostnader för uppföljning kan vara motiverade, med tanke på att effektivt utformade åtgärder på skolans område kan ge stora samhällsekonomiska vinster.

20.3.1 Skolverket ska ansvara för genomförande och implementering

Statskontoret tillstyrker att Skolverket får ansvar för genomförandet av ett nytt betygssystem. Men Statskontoret ser samtidigt vissa risker i genomförandet som utredningen inte fullt ut beaktar. Det gäller särskilt uppbyggnaden av de it-system som är nödvändiga för att genomföra utredningens förslag. Statskontorets erfarenhet från analyser av många olika myndigheter är att digitalisering, utveckling och effektiv förvaltning av it-system är utmanande för många

myndigheter, med bristande ändamålsenlighet och höga kostnader som följd. Statskontoret bedömer därför att regeringen kan behöva följa Skolverkets arbete noggrant, för att säkerställa att myndigheten har de förutsättningar som krävs och att arbetet fortskrider enligt plan.

21.13 Offentligfinansiella konsekvenser

Statskontoret menar att det är en brist i utredningen att det saknas ett utvecklat resonemang om vilka insatser som kan behövas för att säkerställa grundläggande förståelse för modellen och vilka kostnader som dessa insatser kan medföra. Regeringen bedömer i direktiven till utredningen att betygsmodeller som bygger på en liknande metodik som den nu föreslagna är mindre lämpliga, eftersom de är svåra att förstå och därmed kan ha svårt att uppnå legitimitet. Med tanke på detta saknar Statskontoret utredningens svar om hur denna sårbarhet i modellen ska hanteras.

21.26 Uppföljning och utvärdering

Statskontoret delar utredningens bedömning att det nya betygssystemet bör följas upp och utvärderas. Utvärderingen bör inte bara fokusera på effekterna på likvärdigheten i betygssättningen, utan inkludera vilka konsekvenser som det nya betygssystemet får för utbildningen i stort, för att möjliggöra en samlad bedömning av betygssystemets ändamålsenlighet och effektivitet. Det handlar exempelvis om effekterna på innehållet och utformningen av undervisningen, på elevernas kunskapsinhämtning och på lärarnas situation och läraryrkets attraktivitet. Utvärderingen bör planeras i god tid. I det ingår att formulera och operationalisera de mål och andra konsekvenser som ska undersökas och se över tillgången på data.

Statskontoret vill särskilt peka på vikten av att följa upp frågor om systemets rättssäkerhet. Det nya betygssystemet ska stärka rättssäkerheten för eleverna genom att minska osakliga skillnader i betygssättningen. Men systemets brist på förutsägbarhet och transparens riskerar samtidigt att göra det mindre rättssäkert. Kalibreringsmodellen innebär att det inte bara är elevens egna prestationer som påverkar meritvärdet, utan även skolfaktorer som eleven inte kan påverka. Det kommer att vara svårt för en elev att förstå om något har blivit fel och kunna begära rättelser. Flera olika moment och aktörer medför vidare att det inte kommer att finnas någon enskild aktör som kan svara på alla frågor som elever har om sina betyg och meritvärden. Hur ansvariga myndigheter förmår skapa transparens och förutsägbarhet i systemet bör därför enligt Statskontoret vara en central fråga för den löpande uppföljningen av systemet.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende.
Utredningschef Gabriel Brandström, praktikant Elsa Ohlman och utredare Lina Nyberg, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Lina Nyberg